



آشنایی با پاره‌ای

از مفاهیم و

اصطلاحات

تجاری و اقتصادی

نحویل کالا روی عرشه کشتی در بندر مقصد EX Ship (Named Port of Destination) EXS
(نام بندر مقصد) / اکس. اس

شرایطی است در قرارداد فروش
بین المللی که طبق آن فروشنده کالا را
روی عرشه کشتی در بندر مقصد مقرر،
به خریدار تحویل می‌دهد.

توضیحات: براساس شرایط EXS فروشنده موظف است کالا را در موعد مقرر روی عرشه کشتی در محل تخلیه متداول در بندر مقصد در اختیار خریدار قرار دهد و تمامی هزینه های کالا و مسئولیت خطرات احتمالی متوجه آنرا تا این مرحله برعهده گیرد. فروشنده کرایه حمل دریایی کالا را تا بندر مقصد می پردازد. وی درخصوص بیمه حمل و نقل کالا تعهدی نسبت به خریدار برعهده ندارد. وی کالا را به صورت بسته بندی شده تحویل خریدار می دهد مگر اینکه در عرف تجارت ارسال آن نوع کالا بدون بسته بندی صورت گیرد. پرداخت هزینه های مربوط به عملیات بازرسی که برای قرار دادن کالا در اختیار خریدار ضرورت دارد، برعهده فروشنده می باشد. با توجه به حدود تعهدات و مسئولیتهای فروشنده، در معاملات مبتنی بر EXS قیمت فروش علاوه بر قیمت خود کالا شامل تمام هزینه هایی می گردد که برای آن تا رسیدن به بندر تخلیه به عمل می آید.

فروشنده باید خریدار را از تاریخ ورود کشتی حامل کالا مطلع سازد. در غیر اینصورت وی مرتکب نقض قرارداد فروش می شود. وی همچنین موظف است سندی را جهت خریدار تهیه کند که وی بتواند به وسیله آن کالا را از حمل کننده تحویل بگیرد. چنانچه بارنامه ای برای کالا صادر شده باشد فروشنده پس از رسیدن کالا به بندر مقصد، باید آنرا به ضمیمه سیاه تجاری به خریدار ارائه دهد. بعضی اوقات

ممکن است کالاهایی که به خریداران مختلف فروخته شده اند تحت یک بارنامه حمل گردند. در چنین صورتی برگه تحویل (برگ حواله - ترخیصیه - حواله نامه) (Delivery order) صادر شده و کالاهای مذکور در بارنامه برحسب سهمیه هریک از خریداران تفکیک می گردند. حمل کننده باید سهمیه تعیین شده را به دارندگان برگه تحویل تسلیم نماید. در معاملات مبتنی بر EXS برگه تحویل معمولاً توسط نمایندگان حمل کننده در مقصد صادر می شود و مانند بارنامه دریایی می توان با ظهنویسی آنرا به دیگری انتقال داد. ارائه بارنامه یا برگه تحویل ظهنویسی شده به خریدار پیش از رسیدن کشتی به مقصد، به قصد انتقال مالکیت کالا نیست، بلکه مالکیت کالا تنها هنگامی به خریدار منتقل می شود که کالا پس از رسیدن کشتی به بندر مقصد مقرر در قرارداد فروش تسلیم خریدار گردد، مگر اینکه طرفین به گونه دیگری توافق کرده باشند.

خریدار نیز به نوبه خود موظف است کالا را به محض اینکه در اختیارش قرار گرفت تحویل بگیرد و قیمت آنرا به ترتیب پیش بینی شده در قرارداد بپردازد. فراهم کردن ترتیبات تخلیه کالا در بندر مقصد و همینطور ترخیص آن از گمرک برعهده خریدار می باشد. از آنجا که کالای فروخته شده باید روی عرشه کشتی در بندر مقصد به خریدار تحویل داده شود، در نتیجه اگر کالا در جریان حمل و نقل از میان برود

خریدار متعهد نیست قیمت کالا را در مقابل ارائه اسناد فوق‌الذکر بپردازد و حتی اگر قیمت کالا را از پیش پرداخته باشد، تحت شرایطی می‌تواند تقاضای استرداد آنرا بنماید. از همین رو چنانچه قرار باشد قیمت کالا از طریق اعتبار اسنادی پرداخت گردد، فروشنده باید سندی دال بر رسیدن کالا به بندر مقصد را به دیگر اسناد مرسوم و پیش‌بینی شده در شرایط اعتبار منضم نماید تا بتواند وجه اعتبار را از بانک دریافت دارد. اگر خریدار به‌عللی نتواند ترتیبات ورود کالا به کشور را فراهم نماید، فروشنده جهت دریافت قیمت ناچار خواهد بود به اسناد دیگری به‌جز اسناد صادره توسط گمرک و سازمان بنادر کشور مقصد متکی باشد تا به‌عنوان دلیل رسیدن کالا، ضمیمه دیگر اسناد نماید. بدین ترتیب رسیدن کالا به بندر مقصد و آمادگی فروشنده برای تحویل آن دلیل اجرای قرارداد فروش و بنابراین جزء شرایط پرداخت قیمت محسوب می‌شود.

طبق شرایط EXS چنانچه کشتی نتواند در محل مقرر برای تخلیه، پهلو بگیرد، فروشنده ممکن است مجبور باشد خسارت ناشی از معطل شدن کشتی «دموراژ» (Demurrage) را پرداخت کند، مگر اینکه بتوان طبق قرارداد فروش خسارت ناشی از تأخیر در آماده‌شدن وسایل تخلیه را به خریدار نسبت داد. همچنین اگر خریدار به‌محض دریافت اسناد لازم (بارنامه یا برگه تحویل) برای تحویل گرفتن کالا از کشتی اقدام نکند، مسئول جبران خسارات ناشی از

معطل شدن کشتی شناخته می‌شود.

با توجه به مراتب فوق، فروشنده‌ای که براساس EXS معامله می‌کند همانند C&F یا CIF مخارج حمل کالا به بندر مقصد مقرر در قرارداد فروش را می‌پردازد، لکن برخلاف آندو موظف است مسئولیت خطر از میان رفتن یا آسیب دیدن کالا تا رسیدن به بندر مقصد را تقبل نماید. به عبارت دیگر، طبق EXS نقاط انتقال هزینه و مسئولیت بر یکدیگر انطباق دارند. فروشنده هزینه ارسال کالا به بندر مقصد را پرداخت و در عین حال مسئولیت خطرات احتمالی متوجه کالا را تا آنجا تقبل می‌کند. در حالیکه به‌موجب C&F و CIF مسئولیت فروشنده با تحویل کالا روی کشتی در بندر بارگیری (و طبق DCP و CIP با تحویل آن به نخستین حمل‌کننده) خاتمه می‌پذیرد و تا قبل از مرز گمرکی کشور خریدار - یعنی بندر مقصد - ادامه پیدا نمی‌کند. به‌علاوه قرارداد مبتنی بر EXS در زمره «قراردادهای رسید» (Arrival contract) تلقی می‌شود، یعنی خریدار پس از رسیدن کالا به بندر مقصد، آنرا روی عرشه کشتی تحویل گرفته و قیمت آنرا می‌پردازد. در حالیکه براساس C&F یا CIF پرداخت قیمت صرفاً در مقابل ارائه اسناد حمل کالا و پیش از رسیدن آن به مقصد صورت می‌گیرد.

اتاق بازرگانی بین‌المللی ICC، با هدف استاندارد کردن اصطلاحات تجاری، مهمترین تعهدات فروشنده و خریدار در قراردادهای مبتنی بر EXS را به شرح زیر

تعیین کرده است:

تعهدات فروشنده:

— تحویل دادن کالا روی عرشه کشتی در بندر مقصد.

— تهیه اسنادی که خریدار را قادر سازد کالا را از کشتی تحویل گیرد (مثلاً بارنامه یا برگه تحویل).

تعهدات خریدار:

— تحویل گرفتن کالا از کشتی در بندر مقصد.

— پرداخت هزینه های تخلیه.

— اخذ مجوز ورود و در صورت لزوم پرداخت حقوق، مالیات و عوارض متعلق به کالای وارداتی.

طرفین قرارداد فروش کالا، در صورت تمایل می‌توانند با افزودن واژه اینکوترمز (INCOTERMS) به دنبال EXS، یا تصریح این مطلب که اینکوترمز ناظر بر قراردادشان خواهد بود، مقررات اتاق بازرگانی بین‌المللی در این خصوص را بر قرارداد خود حاکم گردانند.

مقایسه تعهدات فروشنده و خریدار نشان می‌دهد که فروشنده طبق EXS مسئولیت بیشتری در قیاس با C&F یا CIF (و همین‌طور DCP و CIP) برعهده می‌گیرد چون موظف است کالا را در بندر مقصد در اختیار خریدار قرار دهد.



پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی